

Krop og Træning i Kilo Killers

© Sidsel Brædder Vinther & Lone Friis Thing

Institut for Idræt og ernæring, Københavns Universitet

Publiceret på idrottsforum.org 2015-03-10

Formålet med denne artikel er at undersøge, hvordan samfundets blik på det overvægtige subjekt kan forhandles i en praktisk case. Dette arbejde tager afsæt i dele af Butlers queerteori, og benytter sig af Abrams kritiske handicapteori, som analysebegreber. Vi studerer hvordan krop og træning konstrueres i casen. Arbejdet er baseret på observationer i en zumba klasse. Klassen finder sted i idrætsforeningen Kilo Killers, en forening for overvægtige mennesker. Yderligere er empiri sammensat af to interviews med medlemmer fra foreningen: en enkelt samtale med en informant og et gruppeinterview med vignetter, hvor fem informanter deltog. Vi viser, at begreberne *able* og *disable* følger ideen om den henholdsvis tynde krop og overvægtige krop. Træningen konstruerer en ramme til etableringen af en ny forståelse af den 'overvægtige' krop som *able*. Denne forståelse opstår blandt andet i kraft af træningens fokus på processen frem for resultatet. Koblingen mellem deltagerens kroppe og *duelighed* eller *ability* synes at være en sjælden oplevelse for medlemmerne. Det påpeger en til tider

udvisket norm for hvilke kroppe der genkendes som *able* og *derived* kan indgå i almene idrætsforeninger, motionscentre og arbejdsrelaterede sociale aktiviteter etc. uden at blive begrænset eller ekskluderet.

SIDSEL BRÆDDER VINTHER (f. 1983) Cand. Scient. Idræt med speciale i identitets- og kropsforhandlinger i idrætskultur, Københavns Universitet.

LONE FRIIS THING (f. 1964) er lektor, på Institut for Idræt og ernæring, Københavns Universitet. Hun er Cand. Scient. i Humanistisk og Samfundsvidenskabelig Idrætsvidenskab og BSc i biologi, og har endvidere en ph.d.-grad fra Sociologisk Institut, alle uddannelser er fra Københavns Universitet. Lone forsker i sundhedsfremme og forebyggelse relateret til idræt gennem arbejde med bl.a. hjertesygdom og livsstil (ældre) og innovative kulturstrategier for sundhedsfremme i den danske gymnasieskole (unge). Hun er studieleder på de to kandidatuddannelser på Institut for Idræt og ernæring og endvidere også studieleder for masteruddannelsen i 'Idræt og Velværd' på samme sted.

Introduktion

I denne artikel undersøger vi forhandlinger af overvægt i idrætssammenhæng. Det gøres motiveret af en nysgerrighed for, hvordan mediernes ofte negative billeder af den overvægtige krop forhandles i praksis. Mediernes billeder af den overvægtige krop tegner ofte et portræt af en syg og ikke-elskelig krop (Brædder 2012, Lupton 2013:2f, Rail 2012:228) der i relation til træning og idræt skal disciplineres, afstraffes og lide i dens anstrengelser for at tabe vægt (Lupton 2013, Sykes and McPhail 2008). I en dansk kontekst har tv-serier som *BS og Basserne*, *By på Skrump* og senest *Min krop til skræk og advarsel* fra henholdsvis TV2 og DR båret brænde til dette bål.¹

Empirien til undersøgelsen består af observationer på zumbaholdet i idrætsforeningen Kilo Killers i sæsonen vinter-sommer 2013 samt interviews med deltagerne. Kilo Killers er en forening der tilbyder forskellige motionshold til overvægtige. Analysen foretager vi i en poststrukturalistisk ramme, hvor vi fortrinsvist benytter dele af Judith Butlers teori samt Kathryn Abrams og Astra Taylors queer disability studies. Artiklen udarbejdes på tværs af sociologisk idrætsvidenskab og kønsvidenskab, og kan læses som et bidrag inden for den akademiske genre *critical weight studies* (Lupton 2013:12, 24).

Formålet er, at blive klogere på overvægtsforhandlinger i idrætssammenhæng, samt at lokalisere og perspektivere fordele og ulemper ved at lave særskilte idrætshold for overvægtige – ikke kun for idrætten, men for samfundet generelt. Vi undersøger derfor med udgangspunkt i queerteori, hvordan krop og træning konstrueres på zumbaholdet.

Kilo Killers

Foreningen Kilo Killers er startet af medlemmerne selv i et ønske om at få idrætstilbud målrettet overvægtige personer. En del af medlemmerne har været igennem et slankeforløb på en højskole eller har været henvist gennem et sundhedscenter. I Kilo Killers tilbydes motion til overvægtige uanset køn, alder (dog skal man være over 18 år) og etnicitet. De har på nuværende tidspunkt fire forskellige XL-aktiviteter på programmet. Deltagerne melder

1 <http://www.chrismacdonald.dk/data/by-pa-skrump/> Lokaliseret den 05.05.14; <https://www.youtube.com/watch?v=66QE1w4iKy8> Lokaliseret den 05.05.14; <http://www.dr.dk/tv/se/min-krop-til-skraek-og-advarsel/min-krop-til-skraek-og-advarsel-3-6#!/> Lokaliseret den 27.10.14

sig til den enkelte aktivitet for et halvt år ad gangen. Idrætsforeningen ligger på Frederiksberg og har som andre idrætsforeninger lokaler til rådighed rundt omkring i bydelen. Af samtalerne med medlemmerne fremstår det sådan, at medlemmerne er blevet spurgt af bestyrelsen, om de kunne være interesseret i fx at danse zumba, inden et hold er blevet oprettet.

Overvægtig eller tyk?

Begrebet *overvægt* skal i denne sammenhæng anskues som en konstruktion med en dynamisk og relativ betydning afhængig af tid og kontekst (Lupton 2013:9f; Herndon 2002:132). Det vil sige, at artikulationer, der traditionelt opfattes på én måde, ofte som 'sandheder', gennem denne optik kan betragtes som flydende forhandlingsobjekter.

Med anvendelsen af begrebet overvægt, er det relevant at diskutere dette valg. Indenfor feministisk og kritisk *fat theory* er det oftest foretrukne begreb *fat*, hvilket på dansk kan oversættes til *tyk*. *Tyk* betragtes som et adjektiv, der 'blot' beskriver en krops udseende i modsætning til *overvægt* og *fed*, der konnoterer henholdsvis noget der er for meget af og en sygdom (Wann 2009:xiii). Når vi vælger at anføre 'blot' i enkeltcitation er det fordi anvendelsen af 'tyk' kan forstås politisk og som en normativ konstruktion af, hvornår noget er tykt eller ikke tykt. Ideen med anvendelsen af begrebet *fat*, som det præsenteres af fat-aktivisten Marilyn Wann (2009) er, at der ikke er en positiv eller negativ ladning, der i sig selv tilføjer betydning til ordet: "There is nothing negative or rude in the word fat unless someone makes the effort to put it there..." (Wann 2009:xii). Med en queeroptik kan det læses som et prisværdigt forsøg på at genbetegne eller resocialisere den tykke krop, på samme måde som homoseksuelle og queers har gjort det med *bøsse* og *queer* betegnelserne (Lupton 2013:6).

Tyk kan måske betragtes som det mest neutrale begreb om selve kroppen, men det må dog forstås som et stærkt politisk greb, der endnu ikke er særligt udbredt i Danmark. I dette studie er vi i dialog med nogle af de mennesker, der til daglig bærer en sådan betegnelse. Deltagerne anvender typisk begrebet overvægtig, og nogle af deltagerne i interviewene har ikke fundet betegnelsen tyk passende for deres krop. Her et eksempel fra interviewet med Lise.

Interviewer: [...] jeg har skrevet tykke. Hvordan har du det egentlig med ordet tykke, at være tyk. Du kalder det overvægtig?

Lise: Ja men det er fordi tykke er for mig, et kæleord altså.

Interviewer: Okay tykke!

Lise: Ja, hvad så tykke, eller kom så tykke, det det er æh, jamen det kan man, det kan [pause]. Det kan selv slanke mennesker være. Det kan man godt sige til et barn, der har for stor flyverdragt på.

Vi vælger at følge deltagernes betegnelser om deres kroppe, da vi finder det mest etisk og respektfuldt, omend vi til fulde sympatiserer med det politiske projekt bag anvendelsen af begrebet tyk i teoretisk sammenhæng.

Eksisterende forskning

Der optræder adskillige tilgange til overvægt som forskningsområde. Den mest fremherskende er for tiden, en medicinsk tilgang der betragter overvægt eller fedme som et socialt problem. Et problem der truer folkesundheden og som skal forebygges og behandles (Lupton 2013:14). Som modsvar til denne tilgang findes adskillige mindre dominante tilgange, der dog alle udfordrer den herskende tilgang. Blandt disse kritiske tilgange afgrænser vi os til at beskrive litteraturen inden for *critical weight studies*, også kaldet *fat studies*.

Fat studies opdeles af Deborah Lupton (2013) i to hovedtemaer. Det ene tema belyser disciplineringsmekanismer ved samfundets og den normative-videnskabelige tilgang til overvægt- og fedmeområdet. Det andet tema omhandler oplevelsen af at leve som tyk. Artiklen her er informeret af begge områder, men skriver sig ind under den sidste. Det er derfor hovedsageligt litteratur der belyser oplevelser af livet med overvægt, vi redegøre for her.

Murray (2005) tager udgangspunkt i hendes egen oplevelser af at være tyk, og anvender dette udgangspunkt til at reflektere over den amerikanske fat politik. Saguy og Ward (2011) undersøger kvinders mulighed for social mobilisering ved at *springe ud* som tykke. Disse artikler belyser fat-bevægelsens og (den manglende) 'fat politik's' indflydelse på et liv med overvægt.

Forhandlinger af *fat* identitetsmuligheder i sport, idræt og motion er også et emne inden for fat studies. Undersøgelserne strækker sig fra Sykes og McPhails (2008) studie af idrætsundervisning i Canada og U.S., til Chase (2008) og Scott-Dixon (2008) undersøgelser af hvordan løbere med store eller tykke kroppe konstrueres og kvinders forhandlinger af *fat* og *fit* identitet i styrke- og vægttræning.

En tredje forgrening står blandt andre Coope (1997) og Chan & Gillick (2009) for. Her reflekteres over det levede liv som overvægtig med og uden det ekstra mærkat *disabled*. Sidstnævnte går i dialog med fat-mærkede individer om deres oplevelse og identifikation med betegnelsen disabled.

Koblingen mellem fat og disabled diskuteres også, dog udelukkende med et teoretisk afsæt, af Herndon (2002), Aphramor (2009) og Brandon (2011). Ingen undersøgelser inddrager et idrætsmæssigt perspektiv.

Afsluttende bør Thing og Ottesens (2013) arbejde nævnes på grund af dets nationale relevans. Thing og Ottesen kan ikke siges at arbejde direkte med det kritiske fat område. Deres undersøgelse af sundhedsdiskurser i relation til fysisk aktivitet blandt danske gymnasieelever tematiserer ikke desto mindre idealkroppen, som en ”der ikke er fed”. Studiet benytter fokusgruppinterview som empirisk materiale, og der er i denne henseende flere ligheder med dette arbejde.

Der foreligger ingen undersøgelser, der belyser forhandlinger af overvægtsidentitet i idræt og motionsammenhæng med et kritisk fat perspektiv, i en dansk eller nordisk kontekst. Ligeledes er der ikke fundet undersøgelser der kobler forhandlinger af overvægtsidentitet med disability teori inden for idræt og sport. Dette berettiger nærværende arbejde.

Flydende subjektivitet

For at mobilisere overskridende fortællinger, der sætter de dominerende billeder af ’overvægt’ til forhandling bejler denne artikel til poststrukturalistiske teorier, som vægter sproget og sociale interaktioners konstruerende funktion (Murray 2007:362). Michel Foucaults poststrukturalistiske teori-tradition bidrager i praksis med det metateoretiske perspektiv og en undersøgende ambition i forhold til tilblivelsesprocesser. Queerteorien og queer disability studies bibringer analysen konkrete begreber og perspektiver på casen. Det fælles centrum for Foucaults poststrukturalisme, queerstudier og queer disability kan ses som interessen for den flydende subjektivitet. Hvor Foucault interesserer sig for seksuelle subjekters tilblivelse i *Viljen til viden: Seksualitetens historie 1* (1994), problematiserer Butler de klassiske køns-kategorier i *Gender Trouble* (1999), og endelig påpeger Abrams (2011), tilblivelsesprocesser af en handicappet subjektivitet.

Kroppen og subjektivitet

Foucault ønsker at undersøge subjektivering i dens konkrete og materielle forstand, og frem for at tale om individet eller mennesket anvender han ofte benævnelsen kroppen (Heede 2010:19). Selv ikke kroppen kan, ifølge Foucault tænkes uden historien og det samfund, som den er et resultat af (Heede 2010: 20). Kroppen som biologi er altså også et produkt af historiske processer. Instinkterne, drifterne og følelserne er lige så lidt som fx fornuften og viljen universelle og transhistoriske. Den kropslige magt eller biomagten, der kan beskrives som individets selv-regulative praksis, er hos Foucault at regne for magtens stærkeste artikulation (Foucault 1994:144). Det blik der her anvendes til at undersøge forhold om den overvægtige krop, kan altså også anskues som et blik på samfundet.

Som indgangen til at teoretisere og analysere på relationen mellem den overvægtige krop og samfundet har vi udvalgt nogle begreber fra *queer* og *queer disability studies*. Med dette valg opnår vi mulighed for at destabilisere den normative forestilling om den sunde og funktionelle krop (Mayer 2003:59).

Butler og queerteori

Butlers queerteori er en afledning af Foucaults fokus på seksualiteten som den primært definerende identitetskategori. I indledningen til *Gender Trouble* skriver Butler, at en nærmere undersøgelse af visse af Foucaults værker ”reveals a problematic indifference to sexual difference” (Butler 1999:xxxiii). I Butlers teori om performativ køns-subjektdannelse er det den første subjektiverende begivenhed, at kroppe forstås i sociale køn. ”It would be wrong to think that the discussion of ”identity” ought to proceed prior to a discussion of gender identity for the simple reason that ”persons” only become intelligible through becoming gendered in conformity with recognizable standards of gender intelligibility” (Butler 1999:22). Butler tager bestik efter en feministisk tradition, som kort sagt er delt i henholdsvis biologisk essentialisme og konstruktivistisk determinisme. Hun undersøger således de teoretiske paradokser, som er forbundet med den sex/gender-distinktion, der er grundlagsgivende for megen kønsteori og feminisme.

Butler denaturaliserer kategorien biologisk køn. Det er dog ikke fordi hun benægter, at der findes en fysiologi eller materialitet som sætter grænser for subjektets muligheder, eller at sprog genererer kroppe (Butler 1999). Poin-

ten er, at tænkningen i natur/kultur er performativ. Skråstregens markering afspejler ikke et ontologiske skel, den repræsenterer en måde at generere betydning på. Begge dele af dikotomien er en reduktionistisk effekt af et modstillingens princip, og selve *skelsætningen* er en politisk begivenhed, som i samspil med fx rationel/følsom, tyk/tynd, og aktiv/inaktiv etablerer værdihierarkier, omkring hvilke vi skaber kulturel identitet, normer og an-dethed. Denne skelsætten forstås som handling.

Inddragelsen af queerteori lægger op til, at der i analysen kan produceres overskridende narrativer om den overvægtige krop, der kan bidrage til at opløse eventuelle stigmatiserende problematikker. Queerteori bidrager således til at påpege og tilvælge de subversive forståelser, der etableres i analysen, for herigennem at undergrave tilsyneladende kausale sammenhænge.

Disability-teori

I samme genre som queerteori er disability-teori et perspektiv på, hvordan normative kropsopfattelser producerer identitetskategorier og følgelig dissonans til afvigelser fra denne norm (Mayer 2003:59f). I lighed med Butlers analyser af kategorien biologisk køn som en socialt kønnet og foranderlig kategori, beskriver disability-teori, hvordan den svækkede krop 'handicappes' af samfundets kategorisering (Mayer 2003:59). *Disability* forstås i denne henseende som en påmindelse om, at vi som samfund forstår 'den svækkede' som et individ, i stedet for at adressere 'den svækkede,' som en måde samfundet er organiseret på (Abrams 2011:74). Det er altså en pointe at forskelsmarkeringen, der deler *able* fra *disable*, er en organiseringsform. Vi har alle brug for træningsformer, der tilpasses vores kropsformåen. Vi benytter alle hjælpemidler til at komme rundt i hverdage, fx sko, biler, cykler eller kørestole. Det er imidlertid ikke alle hjælpemidler, der betragtes som hjælpemidler. Det afgøres af organisering og kategorisering.

I dokumentarfilmen *The Examined Life* af Taylor (2009) deltager Butler med nogle perspektiver på kroppen. Butler performer *interdependence* eller gensidig afhængighed i samarbejde med Sunaura Taylor via en 'gåtur' gennem San Francisco. Taylor udmærker sig ved at foretage 'gåturen' i sin elektriske kørestol. Deres samtale og dennes billedlige omsvøb analyserer Abrams (2011). Herfra henter vi et teoretisk perspektiv til at forstå kroppen i empiren.

Butlers forståelse af kønnet som performativt, overføres til kroppen, idet Abrams fremhæver spørgsmålet "what can a body do?" (2011:75) som et

spørgsmål, der giver to analytiske greb at forstå kroppen med. Hun fortolker "what can a body do?" med: What is a body *able* to do? og: What is a body *permitted* to do?² I den første fortolkning behandles den sociale kontekst, altså hvor er forskelsmarkøren sat i konstellationen *able/disable*. Den anden optegner rammen for vores sociale normer ved at fokusere på, hvordan vi er tilladte, at bruge vores krop og bevæge os rundt i verden, hvis vi samtidig vil kunne forstås inden for det almene normalitetsbegreb (Abrams 2011:75).

What is a body able to do?

I dette spørgsmål undersøges *able/disable*-springets kontekstualitet via et todelt blik. Først spørges til kroppens *ability*, fortolket som subjektets kropslighed (Abrams 2011:75). Altså hvilke bevægelser er kroppen i stand til at udføre? Hvilke variationer i bevægelser og hvilke fysiske grænser har forskellige kroppe? Herved understreges, at alle kroppe har bevægelsesgrænser, og at det er interessant at få tydeliggjort de forskellige grænser, der er for alle kroppe. Dernæst kan der med spørgsmålet spørges til baggrunden for kroppens fysiske ramme. Der spørges således også til, hvilken *ability* der 'tillades' af samfundets fysiske og sociale strukturer (Abrams 2011:75).

What is a body permitted to do?

I tråd med den sociale konstitution af køn påpeger Abrams med fortolkningen af Taylor og Butlers samtale, at samfundet også har socialt indlejrede normer for anvendelsen af vores krop. Afvigelser fra denne kan have skæbnesvangre og stigmatiserende konsekvenser (Abrams 2011:79):

The disabled person moving through the world on her own terms is disruptive in a way that is similar to a person performing in drag: both signal the status as regulative fictions of certain norms we take to reflect natural attributes of the body".

Pointen er, at vi som samfund kan glemme, at det ikke er en selvfølge at kunne cykle, hoppe eller åbne en dør med hånden. Afvigelser fra sådanne sociale normer kan indeholde meget lav værdisætning, forstås som nedvær-

2 Vi anvender de originale engelske sætninger, da vi finder at en del af betydningen går tabt i oversættelsen af fx *able*.

digende og peger tilbage på det forrige spørgsmåls fokus på skellet mellem ability/disability.

Ved at inddrage disability-perspektivet i *fat*-sammenhæng ønsker vi at læne os op ad en tradition, der har defineret et teoretisk skel mellem 'svækkede kroppe' og 'disabled kroppe'. Den svækkede krop overlades, i disability-studies, til den medicinske forståelse, mens disability-begrebet reserveres til at betragte kroppen på gruppeniveau (Herndon 2002:122f). For denne artikel betyder det, at betragtninger om den fede eller syge, overvægtige krop overlades til den medicinske forståelse, for at der kan fokuseres på subjektiveringsmuligheder for den 'overvægtige' krop og kulturelle værdier i samfundet omkring denne. Det er ikke for at underkende traditionelle sundhedsproblematikker, det er blot et andet perspektiv. Disability-perspektivet bidrager herved til at komme bag om det individorienterede perspektiv på den overvægtige krop, og fordrer et syn på disability såvel som overvægt som en social konstruktion (Herndon 2002:122).

Produktionen af empiri

Empirien består af deltagende og ikke deltagende observationer foretaget en gang om ugen, i én sæson fra januar til maj, på holdet *Zumba XL*. Holdet afholdes af idrætsforeningen Kilo Killers på Frederiksberg. På holdet er der mellem 4 og 12 deltagere i alderen ca. 25 - 60 år. Der er hovedsageligt etnisk danske kvinder på holdet. Desuden er der foretaget et interview, og et fokusgruppinterview med vignetter. I sidst nævnte deltog fem udvalgte informanter. Vignetter forstås i denne sammenhæng som små virkelighedsnære situationsbilleder (Heldbjerg mfl. 2009:54).

Empiriens design er valgt med udgangspunkt i arbejdets formål. Det empiriske materiale betragtes som et øjebliksbillede, og analysen vil ikke undersøge eventuelle udviklinger i idrætsforeningen. Som en følge af arbejdets poststrukturalistiske afsæt er der i indsamlingen af data lagt vægt på, hvordan informanterne (kropsligt og verbalt) sprogliggør oplevelser (Jørgensen og Phillips 1999:31; Tanggaard & Brinkmann 2010:31).

Observationsstudier er anvendt, for at tilføre interviewsessionerne og den efterfølgende analyse baggrundsviden. Der er derfor i interviewene spurgt ind til situationer og gentagelser der er erfaret under observationerne. Ligeledes er interviewene fortolket i kraft af forståelser og erfaringer opbygget under observationerne. Herved skærpes fokus på sociale interaktioner og praksisser såsom stemninger, indretning af rum og andre betydninger,

der kan nuancere krop og træning som andet end det verbaliserede sprog (Raudaskoski 2010:86; Kristiansen og Krogstrup 1999:45).

Indledningsvis benyttes en position som deltagende observatør (Kristiansen og Krogstrup 1999:101f). Her igennem får vi det første kendskab til idrætsforeningen og medlemmerne. Efterfølgende foregår observationerne fra sidelinjen, idet det lavere deltagesniveau fordrer et større fokus på observationen (Spradley 1980:60).

Observationernes omfang er begrænset af tidsmæssigt hensyn, såvel som en vurdering af et tilstrækkeligt indblik i praksissen og endeligt et fundament til udvælgelsen af relevante informanter til interviewene (Halkier 2003; Raudaskoski 2010:85f).

Feltnoterne bliver skrevet under og i umiddelbar forlængelse af observationerne, således at de fremstår så detaljerede som muligt (Kristiansen og Krogstrup 1999:151). Notaterne skal i denne sammenhæng ikke forstås som 'virkelighed,' men som en tolkning af det vi ser og finder betydningsfuldt (Kristiansen og Krogstrup 1999:152). For at adskille notaterne fra decideret analyse består feltnoterne af to dele. En beskrivende del og en dagbogsdel til egne refleksioner (Spradley 1980:76). I begyndelsen er observationsnoterne foretaget med udgangspunkt i det James Spradley (1980) omtaler som "grand tour questions" (1980:81). Spørgsmål der har til formål på deskriptiv vis at afdække, hvad der foregår under observationen. Hvordan ser der ud? Hvem er til stede? (Spradley 1980:78). Efterhånden som der via det overordnede observationsfokus har dannet sig et billede af den sociale praksis til zumba i Kilo Killers, har det været muligt at gå i dybden med "mini-tour questions" (Spradley 1980:79). Udbyttet af disse spørgsmål er erfaringer fra mindre situationer på zumbaholdet. Fx er et fokus, hvilke relationer der er tilstede på holdet. Hvordan har deltagerne relationer med hinanden? Hvordan har de relationer med underviseren?

Det individuelle interview benyttes til at få dybdegående indblik i særlige praksisser på zumbaholdet. Interviewet udformes som et semistruktureret interview, og der benyttes en interviewguide startende med åbne og *indledende spørgsmål* som "hvordan føles det at være til zumba?" (Kvale 1994:137). Herefter er guiden formet efter *temaer*, der er relateret til forskningsspørgsmålene (Kvale og Brinkmann 2008:151). Idet der senere i analysen arbejdes med meningskondensering af interviewet, er der i guiden lagt op til betydningsafklaring i dialogen (Kvale og Brinkmann 2008:152).

Gruppeinterviewet anvendes med henblik på arbejdets fokus for forhandlinger (Kvale og Brinkmann 2008:321). I gruppeinterviewet kan informanterne spørge til og kommentere på hinandens udsagn. I en sådan *dobbelt dia-*

log kan der fremkomme mere komplekse data, og sproglige forhandlinger, hvilket betragtes som en styrke ved metoden (Halkier 2010:123; Heldbjerg mfl. 2009:45). For både at tilgodese forskningsspørgsmålene og skabe plads til deltagernes perspektiver tilrettelægges interviewet som et *fokusgruppeinterview* efter en *blandet tragtmodel* (Halkier 2010:126).

Interviewguiden starter med en præsentation og enkelte brede interviewspørgsmål. Herefter snævres tragten ind, og fokus skærpes med inddragelse af *vignetter* inspireret af Heldbjerg mfl. (2009). Jf. Heldbjergs anvendelse er vignetterne opbygget med hensigten at udvide og udfordre forståelsen af den observerede praksis (Heldbjerg mfl. 2009:60). Et formål er også at frembringe divergerende forståelser inden for gruppen, og herved tilføre nye perspektiver på praksissen (Heldbjerg mfl. 2009:62). Vignetterne danner grundlag for gruppediskussionen. De er udformet på baggrund af den forståelse forskeren har tilegnet sig via de forudgående observationer og interview (Halkier 2003:12).

Informanterne er udvalgt på baggrund af den opnåede viden fra observationerne, med henblik på at der skal etableres et godt miljø til dialog under interviewene. Opdelingen af informanter er derfor foretaget med en opmærksomhed på de indbyrdes magtstrukturer, der har vist sig i observationerne. Udvælgelsen af informanter skal fordele, at deltagere kan bidrage til en informationsrig case (Neergaard 2003:11). Der ud over har der været et praktisk hensyn at tage i gruppeinterviewet, hvor udvælgelsen af informanterne også er bestemt af tidsrummet for seancen. Tidsrummet er valgt efter at så mange som muligt af de adspurgte kunne deltage (Kvale 1994:109). To ud af syv adspurgte kunne ikke deltage. Alle informanterne identificerer selv deres kroppe som overvægtige og kan yderligere genkendes som etniske danske og kvinder i alderen 45 – 56 år.

Flydende ability

Med udgangspunkt i den præsenterede teori, analyseres forståelser af krop og træning til zumba i foreningen Kilo Killers. Overordnet skitseres en deling mellem *able/disable* som et skel, der følger konteksten og strukturen, som den overvægtige krop befinder sig i. Det betyder, at deltagerne til zumba forhandler deres kropes *ability*, hvilket kan forstås som forskelligt fra andre motionstilbud, der refereres til i det empiriske materiale. I disse er deltagernes kroppe mere stabilt knyttet til betydningen *disable*. Zumbaholdet kan

følgelig forstås som en arena, hvor denne forskelsmarkering forhandles, og træningen bliver herved også en form for fællesskab og forhandlingsarena.

Krop

I meningskondenseringen af de to interview fremgår det, at der gentagende gange bliver lavet en dikotomi mellem den overvægtige krop og den tynde krop. Det er her vi starter vores fortolkning af, hvad der konstruerer forståelsen af kroppen på zumbaholdet.

Vi tager i det efterfølgende udgangspunkt i interviewene. Her omtales én gang, hvor der har været vikar for den sædvanlige instruktør:

Mette: Jeg tror ikke hun [vikaren] har været forberedt på hvor meget vi kunne.

Helene: Nej!

Mette: Vi kan jo ikke lige så meget (...)

Trine: Eller hvor lidt vi kunne!

Mette: – som de der helt tynde. Altså, vi kan jo ikke hoppe lige så meget. Det tror jeg ikke hun havde tænkt over, måske fordi hun ikke er vant til at undervise.

Helene: Ah-men det var hun jo ikke, og hun vidste ikke, at vi ikke kan hoppe på den måde som hun gør vel altså.

Mette: På den samme måde som hun gør. (Sukker dybt).

Trine: Ej, det var helt klart at, at (...)

Helene: Så det så rigtig pænt ud når hun gjorde det. Men jeg tænkte hele tiden ”hold da op. Hvordan MÅ det se ud, hvis jeg begynder på det der”?

Den tynde krop står i uddraget som en modsætning til deltagernes kroppe, der omtales, som om de ikke kan det samme, som instruktørens eller den tynde krop. Allerede her er forskellen mellem den *able* og den *disable* krop på spil. Den tynde krop forstås, som ’den krop deltagerne ikke kan lige så meget som,’ og ’den der ser pæn ud, når den gør *det*’, hvilket står i modsætning til deres kroppe. Den tynde krop forstås således som den kapable eller *able* modsat den overvægtige krop, der italesættes i kraft af ’manglende kropslig duellighed’. Med udgangspunkt i Abrams (2011) fortolkning af Butlers spørgsmål *what can a body do?* anvender vi de to greb til at forstå kroppenes dis/ability. Vi undersøger idealet for, hvordan kroppe skal se ud, fx når

de bevæger sig. Dette ideal møder vi i Helenes sidste udsagn, hvor hun gør opmærksom på instruktørens 'rigtige' måde at se ud på, set i modsætning til hvordan hun selv ville se ud, hvis hun bevægede sig på samme måde. Det vender vi tilbage til efter en analyse af kroppens *ability*.

Med Abrams spørgsmål, *what is a body able to do?* (2011: 75) undersøges kroppens *formåen*, der som nævnt i dette tilfælde ikke kan hoppe på samme måde som den tynde krop.

Dis/able kropslighed

Manglende kropslig formåen fremhæves adskillige andre steder. Deltagerne på zumbaholdet finder ikke rum til deres kapabilitet i ret mange sammenhænge.

Lise: Jeg har meldt mig til det her hold, fordi at jeg er overvægtig, og jeg ikke har særlige, eller har haft særlig gode erfaringer med [pause]. Jeg har gået i et fitnesscenter og det, det syntes jeg ikke var, altså, det tændte jeg ikke rigtig på. Og så opdagede jeg det her, at der var den her mulighed for at gå med andre overvægtige. Så tænkte jeg, det var ikke så meget det der med at være overvægtig der var et problem. Det var lige så meget det der med at få en aktivitet, der var tilpasset. Noget jeg kunne.

Interviewer: Uhm.

Lise: Det kan være det er nogle af de ting, du vil spørge ind til.

Interviewer: Jeg syntes, det er meget spændende når du siger, det var ikke så meget det med at være overvægtig. Hvad betyder det?

Lise: Jamen. Det var ikke fordi jeg var flov.

Interviewer: Nej.

Lise: (...) eller havde problemer med og [pause]. Altså da jeg gik i fitnesscenteret, var jeg klart den største og selvfølgelig bemærkede jeg det, men det var ikke det der var generende i forhold til at dyrke motion.

Interviewer: Nej.

Lise: Det der var generende, det var, at jeg syntes ikke at aktiviteterne de passede til mig. Altså jeg prøvede forskellige former, og nogle af tingene var jeg simpelthen ikke fysisk i stand til at lave, og så tænkte jeg det her hold [zumbaholdet], det må lige som være tilpasset, at man kan være med.

Det er ikke det primære problem for Lise at være den eneste overvægtige, men det er generende, hvis hun ikke kan deltage i det, der er på programmet. Hun udtrykker et behov for et idrætstilbud, hvor hun kropsligt kan være med, hvor aktiviteten er tilpasset hendes krops formåen. Ikke fordi den er overvægtig, men fordi hun oplever sig *kropsligt utilstrækkelig* i aktiviteter i et typisk fitnesscenter. Med perspektivet fra disability-teorien kan vi forstå denne problematik som en struktur, der skaber en særlig kropslighed. De bevægelser der forventes praktiseret af et subjekt i et fitnesscenter, placerer Lise, som en der 'ikke kan' det der forventes, og altså er disable. Med det valgte perspektiv betragter vi fitnesscenterets (manglende) bevægelsesmuligheder som et *handicappende forhold* (Mayer 2003:59). Lises kropslige muligheder ligger uden for fitnesscenterets kropslige normer for bevægelser. Det er ikke fordi Lise ikke kan bevæge sig. Alligevel har hun *oplevet ikke at kunne*. Fitnesscenterets aktiviteter faciliterer én måde at bevæge sig på. Men denne måde er ikke en måde alle kan bevæge sig på. Pointen er, at fitnesscenterets aktiviteter fordrer én særlig ability, og derved produceres disable subjektiviteter.

Lise har nogle andre perspektiver på, hvad kroppen skal kunne for at kunne være med på zumbaholdet.

Lise: Jamen det er fordi på en eller anden måde, så kommer vi, og vi bevæger os men det er jo lige som ikke (...) Bevægelsen er en del af det, bevægelsen er ikke det vigtigste, hvis du forstår hvad jeg mener.

Interviewer: Ja, ja.

Lise: Altså det er lige så meget det at komme og høre musik og give los. Han [instruktøren] har jo også et eller andet, hvor han går helt ud i yderpunkterne, hvor han også giver slip på alt, og det smitter af. Så det bliver meget en leg, man er sku ikke så opmærksom på, om man nu lige får gjort bevægelsen rigtigt, og det kan jeg godt lide. At der er den frihed i det.

Interviewer: Ja.

Lise: Man må godt gøre tingene på sin egen måde, og det siger han jo også hele tiden, ikke! Det er lige meget, om man gør det på den måde han gør det. Så kan man jo bare gøre det lidt anderledes. Man skal bare have rytmen, og man skal bare have det godt i det.

Interviewer: Og det mærkes godt eller?

Lise: Ja det mærkes rigtig godt.

[...]

Interviewer: Hvad betyder det at give los?

Lise: Jamen altså at bruge kroppen og lave bevægelserne. Altså og det, der kan selvfølgelig også være nogle fysiske begrænsninger, men man skal jo, altså... Jeg ved ikke. Det kan bare ikke være så kontrolleret vel. Jeg syntes formen lægger op til at, at man kommer ud i de der yderområder, hvor at du bruger kroppen mere end du havde regnet med. Ikke?

Kroppen har nogle fysiske bevægelsesbegrænsninger for Lise, også på zumbaholdet. Men det spiller ikke en væsentlig rolle på zumbaholdet, for her er bevægelsen kun *en del af det*, og man kan *bare gøre det lidt anderledes*. Vi kan af Lises udsagn, ”man må godt gøre tingene på sin egen måde”, forstå, at der til zumba er en anden forståelse af, hvordan kroppen skal bevæge sig, end hun oplevede i fitnesscenteret. Om denne siger hun, at *aktiviteterne ikke passede* hendes fysiske formåen. Vi kan her ved forstå, at hun til fitness ikke bare kunne gøre tingene på sin egen måde, som hun kan til zumba. Når Lise siger: ”Jeg syntes formen lægger op til at, at man kommer ud i de der yderområder, hvor at du bruger kroppen mere end du havde regnet med”, så foreslår vi, at vi forstår det Lise kalder *formen*, som den struktur der tillader eller tilbyder Lise en udvidet ability, selvom Lises kropslighed helt fysisk er den samme, som i fitnesscenteret. Det bliver tydeligt i Lises situation, at der på spørgsmålet om kroppens ability ikke kun kan skeles til kroppens fysiske grænser, men at disse netop skal ses i sammenhæng med konteksten: Til fitness var der øvelser, hun ikke kunne lave, det er der også til zumba, men her betyder det ikke noget, bare hun har rytmen. Denne form tillader Lise at slippe kontrollen og komme ud i yderområder. Her bruger hun kroppen mere end hun havde regnet med hun kunne. På baggrund af dette foreslår vi, at vi forstår den overvægtige krop til zumba som en krop med muligheder for at forhandle forskelsmarkeringen i dis/ability. Den overvægtige krop har i denne kontekst mulighed for en mere fleksibel kropslig forståelse, der ikke behøver at ende med manglende kapabilitet.

I det efterfølgende vil vi udfolde, hvordan formen ’tillader’ denne udvidede kropskapable forståelse med afsæt i Abrams (2011) spørgsmål *what is a body permitted to do?*

Det er tilladt at give los

Lise beskriver det at give los, som at bruge kroppen og lave bevægelserne. Og det kan ikke være så kontrolleret.

Interviewer: [...] Og hvordan mærkes det?

Lise: Jamen det er jo godt, det er jo en enormt rar ting at ligesom få lov til at bruge sin krop, altså på sådan en lidt barnlig måde. Det tror jeg, der er mange, uanset om man er overvægtig eller ikke, så bruger man ikke sin krop, fordi man har lært at gå pænt og sidde ordentligt [...]. Det er jo ikke sådan, at man går rundt med armene over hovedet, når man er på arbejde, selvom man kunne have lyst til det, så lukker man jo af. Vi bruger jo ikke kroppen på den måde til at vise følelser eller reaktioner. Og det, det syntes jeg er rigtig rart, at komme til at mærke sin krop igen på den måde. Og, og også at mærke den på den måde, at den ikke bare skal præstere, altså pulsen skal op eller sveden skal frem, men at den bare skal få lov til at bevæge sig. Det syntes jeg er rart.

Lise beskriver, at hun har lært at gå pænt og sidde ordentligt og lukke af for impulser, hun mærker i sin krop. Alt sammen opførsel der er anvendelig, hvis man vil passe ind i fx en almindelig folkeskole eller på en arbejdsplads. Når Lise beskriver, at hun til zumba igen kan komme til at mærke sin krop, så foreslår vi, at der på zumbaholdet er åbnet for en anden bevægelsesnorm, end hun oplever på sit arbejde og til fitness. En norm hvor bevægelserne er *tilladt* ikke at være så kontrollerede.

Det er dermed ikke sagt, at der ikke er nogen begrænsninger for, hvilken kropslighed der er tilladt på zumbaholdet. Når Lise siger, at kroppen ikke skal præstere, stemmer det overens med udsagn fra andre deltagere, der gør opmærksom på vigtigheden af aldrig at få en bemærkning om, at det de præsterer ikke er godt nok. Der er på den måde social konsensus om, at præstation er noget, der hører til uden for holdet. Som nævnt tidligere ekspliciteres et ideal for, hvordan kroppe skal se ud i Helenes udsagn. Instruktørens 'rigtige' måde at se ud på, set i modsætning til hendes, understreger at der til alle tider hersker socialt indlejrede normer. Ofte oplever vi dem blot først, når der opstår diskrepans mellem normerne og subjektet.

Inden for zumbaholdets norm for kropslighed oplever Lise en større bevægelsesfrihed, der medfører, at hun kan bevæge sig ud i yderområder, hun ikke havde regnet med, hun kunne bevæge sig i. Dette kan forstås sådan, at der på grund af den ændrede sociale og kropslige norm for bevægelse opstår mulighed for, at Lise ændrer på hendes kropslige dis/ability. Lise oplever en større grad af duelighed og kropslige muligheder i det rum, hvor hun ikke skal præstere i form af høj puls og sved på panden. Her kan hun være med sin krop, som den er, og samtidig forstå sin kropslighed som kapabel.

Hvis vi betragter situationen på et mere generelt niveau, er subjektet, der forstås som *disable* i fx en fitnesskontekst og altså genkendes som 'forkert' i kraft af subjektets kropslige *ability*, i fare for stigmatiserende konsekvenser og lav værdisætning (Abrams 2011:79). Lise har ikke opnået genkendelse som *able* i fitnesskonteksten. Måske fordi fitnessnormen for bevægelse er for konservativ. En sådan diskrepans mellem subjektet og de sociale normer kan med anerkendelsesperspektivet fra Butler medføre undertrykkelse af den sociale mangfoldighed.

Betydningen af *krop* forhandles på zumbaholdet, idet deltageres tidligere oplevelser af *disability* i forbindelse med idræt, hvad enten de er udtryk for sociale normer eller fysiske begrænsninger, erstattes af nye idrætserfaringer, hvor de oplever *ability*. Denne forhandling sker gennem en forhandling af normen for bevægelse. På zumbaholdet behøver bevægelser ikke at være kontrolleret i samme grad som i andre idrætspraksisser, som deltagerne har erfaring med, og der er etableret en bevægelsesnorm, der ekskluderer præstation. Der opstår ændringer i kroppens *ability* og deres muligheder for at bevæge sig. Kroppene forhandles fra *disable* til *able* og bliver herved mere bevægelige.

Fordele og ulemper ved en særskilt overvægtsidræt.

I analysen forstås, at Lise har behov for et idrætstilbud, hun kropsligt kan være en del af. Dette behov får hun opfyldt til zumba. Zumbaholdets indhold er målrettet overvægtige, og idrætsforeningens distancering til den 'almene' idrætspraksis kan herved betragtes som et tiltag, der bidrager til at fremme et samfund med idrætstilbud til 'alle' uanset formåen. Et tiltag der falder i tråd med det danske kulturministeries initiativ *Idræt til alle*³. Idet idræt og bevægelse anskues som en almen rettighed i det danske samfund, betragtes zumbaholdet og opdelingen af idræt i forbindelse hermed som en fordel, der bidrager til Kulturministeriets initiativ.

Omvendt argumenterer Sykes og McPhail for, at den overvægtige krop ofte først opleves som overvægtig i udstillingen af den som sådan (Sykes og McPhail 2008:71). Hvis vi følger denne tanke, kan idrætsforeningen i kraft af dens målgruppe, 'overvægtige', forstås som bidragende til oplevelsen af at blive udstillet som sådan. Forestillingen om hvordan det er 'tilladt' at

3 <http://kum.dk/Temaer/Idrat-for-alle/> Lokaliseret den 04.04. 2014

bevæge sig som overvægtig, kan siges at begrænse deltagernes kropslige formåen. Herved kan den særskilte overvægtsidræt, bidrage til en yderligere kropslig begrænsning. Dette reproducerer disabeling og stigmatisering af den overvægtige krop, hvilket betragtes som problematisk.

I analysen erfares det imidlertid, at Lise etablerer en øget kropslig abilitet på zumbaholdet. Hun oplever umiddelbart ikke en kropslig begrænsning ved idrætsforeningens særskilte overvægtstilbud. Lises ability har imidlertid ikke noget med betegnelsen for holdet at gøre, men er snarere bundet op på den ændrede norm for bevægelse, der produceres i træningen. På denne baggrund er der altså ikke en fordel i at understrege overvægt som en idrætsmæssig forskel i sig selv. Opdelingen kunne med fordel vinkles mod en mindre stigmatiserende kategori fx bevægelsesglæde.

I dette arbejdes teoretiske valg flyttes fokus fra overvægt som en medicinsk betegnelse orienteret mod individet over på et fokus på overvægt som en konstruktion og et produkt af de strukturer, vi kreerer omkring vægt. Med *overvægt som en medicinsk betegnelse orienteret mod individet* menes, at medicinen som fagområde har en tendens til at være individorienteret omkring fedme-’problematikken’ ved fx at tilbyde individuelle løsninger som gastric bypass. Ofte overses individet imidlertid i sådanne løsninger (Herdon 2002:127). Det er derfor på den ene side nødvendigt med andre perspektiver på samfundsniveau, der betragter strukturer omkring overvægt. På den anden side kan poststrukturalistisk teori også kritiseres for at overse individets agens, idet der fokuseres på strukturelle forhold. Omvendt hersker der så mange myter og fordomme omkring fedme og overvægt (Herdon 2002:126), at det kan synes urimeligt at forlange, at nogen skal tage et individuelt ansvar for disse forestillinger. For at sætte dette i perspektiv, så tildeles handicappede mennesker sjældent ansvaret for graden af deres handicap eller deres manglende muligheder for at deltage i livet på lige vilkår, med dem som livet er indrettet efter.

Et andet teoretisk valg der kan diskuteres, er valget om at benytte disability-teori på en case om overvægt. I den forbindelse kan man spørge, hvorvidt kategoriseringen overvægt bliver hjulpet af sammenfletningen af kategorier eller blot stigmatiseres yderligere. Charlotte Cooper (1997) påpeger et paradoks i, at det er disabeling at leve med overvægt i et *fat*-hadende samfund, der samtidig betragter fedme og overvægt som individets eget problem. Et problem der kan løses med vægttab (Cooper 1997:39). Cooper foreslår, at handicap-borgerrettighedsgruppers sociale model kan anvendes til en genfortolkning af vores fælles forståelse af livet med overvægt. Mennesker med

overvægt kunne herved opnå rettigheder og hjælp inspireret af forholdene for mennesker med handicap.

På den anden side, hvis 'overvægt' betragtes som 'handicap', er der en fare for at 'overvægt' blot indlemmes i et fællesskab, der i forvejen har en meget lille stemme i samfundet (Chan og Gillick 2009:242). Med dette perspektiv er det altså ikke optimalt at sammenkoble kategorierne overvægt og handicap.

Vores opfattelse af deltagerne er ikke, at de har brug for en særlig opmærksomhed som syge eller særligt omsorgskrævende, tværtimod. Desto større omfang de kan indgå på lige fod i samfundet, desto bedre. Vi vil derfor argumentere for at forbeholde anvendelse af disability-begreberne, med al respekt for dem som til daglig skal færdes under dem, til blot at bidrage med teoretiske perspektiver på, hvordan kropslighed begrænses strukturelt og genkendes som 'afvigende' eller 'normal', hvilket medfører større eller mindre tab af rettigheder.

Perspektiver

Et fremtidsscenario for idrætten kunne være at fokusere på den overordnede norm for bevægelse i stedet for på den enkelt idrætsforenings tilbud til forskellige minoritetsgrupper. Fitness-normen er meget fremtrædende ikke kun i fitness-regi, men også i foreningerne fx med tilbud som *fitnessfodbold*. Sådanne initiativer er startet for at tilgodese forskellige behov for strukturering af tid. På samme måde må forskellige behov for bevægelser og intentioner kunne tilgodeses i foreningerne, fx med et hold med et navn i retningen af "bold og bevægelsesglæde" (Thing og Thing 2014). Udbredelsen af denne agenda kunne ske via uddannelse af foreningsledere og instruktører mv. Væsentligt er, at alle skal have retten til at deltage i en idrætsaktivitet på egne betingelser. For informanterne repræsenteret i denne artikel skal et sådan initiativ ikke fokusere på væggtab eller på at danse den rigtige stilart af zumba. Tværtimod er det væsentligt, at alle får mulighed for at deltage i en aktivitet, hvor de kan gøre noget, der gør dem stolte af sig selv, med det de kan.

Referencer

Litteratur

- Abrams, Kathryn (2011): "Performing Interdependence: Judith Butler and Sunaura Taylor in The Examined Life" i *Columbia Journal Of Gender and Law*. Vol. 22 No. 2, s. 72–89.
- Aphramor, Lucy (2009): "Disability and the anti-obesity offensive" i *Disability & Society*, 24:7, s. 897–909
- Brandon, Toby & Pritchard, Gary (2011): "'Being fat': a conceptual analysis using three models of disability" i *Disability & Society*, 26:1, s. 79–92
- Brædder, Sidsel (2012): "At blive en sørgbar krop – en affektteoretisk analyse af fede tider" i *I affekt: Skam, frygt og jubel som analysestrategi*. (Fredriksen & Pedersen, red.) København: Center for Kønsforskning ved Københavns universitet, s. 55–65.
- Butler, Judith (1999): *Gender Trouble*. Abingdon: Routledge.
- Chan, Nathan Kai-Cheong og Gillick, Allison C. (2009): "Fatness as a disability: questions of personal and group identity" *Disability & Society*. Vol. 24 No. 2, s. 231–243.
- Chase, Laura Frances (2008): "Running Big: Clydesdale Runners and Technologies of the Body" i *Sociology of Sport Journal*, Vol. 25, s. 130–147
- Cooper, Charlotte (1997): "Can a Fat Woman Call Herself Disabled?" *Disability & Society*. Vol. 12 No. 1, s. 31–41.
- Foucault, Michel (1994): *Viljen til viden – seksualitetens historie 1*. Helsingør: Det lille Forlag.
- Halkier, Bente (2010): "Fokusgrupper" i *Kvalitative metoder. En grundbog* (Brinkmann & Tangaard, red). København: Hans Reitzels Forlag, s. 121–135.
- Halkier, Bente (2003): *Fokusgrupper*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Heede, Dag (2010): *Det tomme menneske – Introduktion til Michel Foucault*. København: Museum Tusulanums Forlag.
- Heldbjerg, Grethe; Damgaard-Hansen, Henrik; Hansen, Lars Schmidt og Kråkenes, Lars (2009): *Kulturforståelser og Forandring*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Herndon, April (2002): "Disparate But Disabled Fat Embodiment and Disability Studies" i *Feminist Formation*. Vol. 14 No. 3, s. 120–137.
- Jørgensen, Marianne Winther og Phillips, Louise (1999): *Diskursanalyse. Som teori og metode*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Kristiansen, Søren og Krogstrup, Hanne Kathrine (1999): *Deltagende observationer. Introduktion til en samfundsvidenskabelig metode*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Kvale, Steinar (1994): *InterView – En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Kvale, Steinar og Brinkmann, Svend (2008): *InterView*. 2. udg 3. oplag. København: Hans Reitzels Forlag.
- Lupton, Deborah (2013): *FAT*. Abingdon: Routledge.
- Mayer, Bente (2003): "Ekstraordinære kroppe" i *Kvinder, Køn & Forskning*. No. 1, s. 58–69.
- Murray, Samantha (2005): "(Un/Be)Coming Out? Rethinking Fat Politics" i *Social Semiotics*, Vol. 15 Nr. 2, s. 153–163.
- Murray, Samantha (2007): "Corporeal Knowledges and Deviant Bodies: Perceiving the Fat Body" i *Social Semiotics*. Vol. 17 no. 3, s. 361–373.
- Neergaard, Helle (2003): *Udvælgelse af cases – I kvalitative undersøgelser*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.

- Rail, Geneviève (2012): "The Birth of the Obesity Clinic: Confessions of the Flesh, Biopedagogies and Physical Culture" i *Sociology of Sport Journal*, Vol.29, No. 2, s. 227-253
- Raudaskoski, Pirkko Liisa (2010): "Observationsmetode (herunder videoobservation)" i *Kvalitative metoder. En grundbog* (Brinkmann & Tanggaard, red). København: Hans Reitzels Forlag, s. 81–95.
- Saguy, Abigail C. & Ward, Anna (2011): "Coming Out as Fat: Rethinking Stigma" i *Social Psychology Quarterly*, Vol. 74, No. 1, s. 53–75.
- Scott-Dixon, Krista (2008): "Big Girls Don't Cry: Fitness, Fatness, and the Production of Feminist Knowledge" i *Sociology of Sport Journal*, Vol. 25, No. 1, s. 22–47
- Spradley, James P. (1980): *Participant Observation*. Austin TX: Holt, Rinehart and Winston.
- Sykes, Heather & McPhail, Deborah (2008): "Unbearable Lessons: Contesting Fat Phobia in Physical Education" i *Sociology of Sport Journal*. Vol. 25, No. 1, s. 66–96.
- Taylor, Astra (2009): *Examined Life: Excursions with Contemporary Thinkers*. New York: The New Press.
- Tanggaard, Lene og Brinkmann, Svend (2010): "Interviewet: Samtalen som forskningsmetode" i *Kvalitative metoder. En grundbog* (Brinkmann & Tanggaard, red). København: Hans Reitzels Forlag, s. 29–53.
- Thing, Lone Friis og Ottesen, Laila Susanne (2013): "Youth's perspectives on health, risk and physical activity in upper secondary school" i *Health, Risk & Society*, Vol 15, Nr. 5, s. 463–477.
- Thing, Michael og Thing, Lone Friis (2014): *Boldbasis i gymnasieskolen og HF*. Frederiksberg: Frydenlund.
- Wann, Marilyn (2009): "Foreword – Fat studies: An Invitation to Revolution" i Esther Rothblum and Sondra Solovay (red.) *The Fat Studies Reader*. New York: NYU Press.

Internet links

- Chris MacDonalds hjemmeside <http://www.chrismacdonald.dk/data/by-pa-skrump/> Lokaliseret den 05.05.14
- BS og Basserne på youtube.com <https://www.youtube.com/watch?v=66QE1w4iKy8> Lokaliseret den 05.05.14
- DRs hjemmeside <http://www.dr.dk/tv/se/min-krop-til-skraek-og-advarsel/min-krop-til-skraek-og-advarsel-3-6#!/> Lokaliseret den 27.10.14
- Kulturministeriets hjemmeside <http://kum.dk/Temaer/Idrat-for-alle/> Lokaliseret den 04.04.2014